

"אצל הים" – כוחן המהפנט של המילים

מאת: צבי גורן
רות קנר וקבוצת שחקניה הנאמנים מעלים את אמנות תיאטרון-
הסיפור לדרגה גבוהה חדשה בגרסה שלהם לשני סיפורים נפלאים
של ס. יזהר.

סוד המילים של יזהר

למרות שההבטחה לחוויה בימתית הייתה מונחת בכיס יחד עם ההזמנה אפשר לומר כי שההפתעה הייתה שלמה מהרגע הראשון ועד האחרון. במאית אחת, שישה שחקנים, מעצב, מוזיקאי, תאורן ומנהל הצגה, וצוות הפקה של להקת בת שבע המארכת, עשו יד אחת, רבת שרירים, לספק חוויה מיוחדת לכמאה וארבעים צופים בסטודיו ורדה של בת שבע במרכז סוזן דלל. והם עשו זאת כך שיותר כבר לא יהיה אפשר לומר "מילים, מילים, מילים" בלי לחשוב גם עליהם.

הדפס

חזרה לכתבה

שני הסיפורים של ס. יזהר, מתוך השלושה שפרסם לפני קצת יותר מעשר שנים בספר "אצל הים", כתובים באותה שפה מיוחדת שלעיתים נדמה כי אף אחד לא מדבר בה, חוץ ממנו, כמובן. אבל לשמע המשפטים, צירופי לשון ואוצר דימויים בלתי נדלה שאגמרים בפי השחקנים אין ברירה אלא להודות שיזהר פשוט כותב שפה מדוברת אמיתית. חיה, תוססת, פוצעת, מלטפת, וכל כך צלולה עד שאי אפשר שלא לתהות על הסוד הגדול שלו.

ואולי זה בדיוק מה שעושה רות קנר בהצגה הזאת, ובשונה ממה שעשתה בהצגות קודמות "איימוס" או "דיוניסוס בסנטר", ואפילו "גילוי אליהו" שגם היא כמו ההצגה החדשה יצאה מסיפור של יזהר, וחזרה אליו דרך הבמה. קנר וחבריה הבינו שלמילים יש כוח. הן לא רק מבטאות או מתארות אלא הן בעלות חיות עצמאית, כמו המגנט שאינו רק מתכת אלא יצור חי.

מנקודת שיא לנקודת שיא

בשני הסיפורים של יזהר קנר מצאה נשימות פנימיות ייחודיות למצבים המתוארים בהם. בסיפור הראשון "הליכה בים" המתרחש בחוף הכינרת שלרגלי וילה מלצ'ט אנו פוגשים זוג צעירים שמגלים את עצמם, את גופם ואת הנפש הפועמת בהם, את הפחדים הכמוסים ואת העיניים הנפקחות לרווחה מול היופי שבתוכו הם חווים לראשונה התעוררות מינית.

במהלך המפגש הזה המתרחש על "הבמה" המפתיעה שעיצב רוני תורן, כלומר יריעת נייר לבנה מרובעת, שהיא כל מה שרק אפשר לתאר - וליתר דיוק כל מה שהסיפור מתרחש בו ומסביבו - חול, ים, שחפים, פרחים ועוד. כל מה שמחוץ לנייר הזה הוא העולם האחר, שבו אפילו שומעים רחשים מוזרים, חוץ-יזרהיים, המחשבים את מספר הצופים בהצגה, את מספר ההזמנות, את פדיון הקופה ועוד. את העומק ואת הגוונים של השקיעה היורדת לאיטה מבעד לצוק הארבל מעניקה לסיפור וליריעת הנייר התאורה העדינה שעיצב שקד יי.ס.

יקצר המצע לתאר כל נקודת שיא - אלה רודפות זו את זו במהירות. אבל לא תוכלו להחמיץ את תמונת גילוי הזרוע של הנערה, או המפגש עם הכלב המפחיד, את המגע הראשון וגם את סיפור הליכתו של ישו על המים, שממנו נגזר השם של הסיפור. ויקצר המצע לתאר איך קנר משלבת בין בני הזוג הצעיר לשאר המשתתפים, שלעיתים הם כפילים של השניים, לעיתים מתבוננים בהם ולעיתים מפענחים עבורנו את מה שהשניים עדיין אינם מבינים. את זה פשוט צריך לראות ולחיות.

קבוצת השחקנים, רון בבלוקי, שירלי גל-שגב, דפנה הרכבי, עדי מאירוביץ, יוסף סוויד וטלי קרק מצליחים לעשות בסיפור הזה את הלא יאמן הראשון של הערב כולו בהופכם לביטוי האנושי של המילים הנשפכות על האוזן כאשדות מים. הם צוות, וככזה הם ראויים

למחמאה המשותפת, אבל גם הם יפרגנו – כמו בהצגה – ליוסף סוויד שמגיש משחק מופתי שבו כל תג ותג של נפש ושל גוף מגיעים למיצוי מושלם, מרתק.

טלי קרק – שחקנית ענקית

בסיפור השני, "שחייה בים", מעביר אותנו יזהר לעולם אחר, אפל מאוד, של פחד, אימה, מוות וישועה המתקיימים בקרבנו של נער שחבריו מאלצים אותו לשחות בים, ובקושי רב הוא מגיע אל הסלע שעליו תחזור אליו נשימתו, ולו רק לשעה קלה, לפני שייאלץ לשוב ולשחות בחזרה אל החוף.

הסיט שיזהר מתאר נשמע לי כתיאור הלקוח מתוך הביוגרפיה האישית שלי, כאילו סיפרתי לו על כך אי פעם. אולי משום כך חייתי את המתרחש בו בכל אבר מאבריי ונשימתי נעצרה יחד עם זו הנער אל מול הגלים והמרחק (שבעצם אינו גדול כל כך) והחיפוש הנואש אחר הקרקעית "הבטוחה".

בסיפור הזה מגיעים קנר ושותפיה מהסיפור הקודם, שאליהם מצטרף גם המוזיקאי גרין, שבביצוע חי של רעיונותיו המוזיקליים מעל בימה קטנה בפינת הבמה, נוטל חלק פעיל מאוד במתרחש. הפעם אין על הבמה כמעט כלום, ובכל זאת מגע הקסם של רוני תורן ניכר בה בדמות הרמקולים והכבלים השחורים ההופכים מתהומות לכאורה לסלע מוצק, והכבלים התלויים שבאמצעותם יפרפר הנער בין חיים למוות מדומה. ושקד וקס, שב וצובע את החלל בגוונים המרמזים אל גווני הים בנוחו ובזעפו.

בתוך אלה – ושוב, בעזרתם הנפלאה של חבריה בקבוצת השחקנים – יוצרת רות קנר נפלאות. בתיאור קל אפשר לומר שהיא נוטלת מילים ותיאורים ומפיחה בהם עוצמות שהיה אפשר למדוד אותן במד-אנרגיה, מהרוגע והפחד הראשוני ועד לאימה והאיום וההיסטריה, ולבסוף גם את העוצמה של האושר הפורץ למגע רגלו של הנער בקרקע המוצקה מתחתיו, רגע שיש בו כמעט מיצוי של הבקעת עובר מרחם אמו.

גם כאן ראויים כל המשתתפים לכל מחמאה אפשרית, כל אחד בדרכו ובאופיו. ובעיקר בדרך שבה הם מסייעים למבצע האישי הגדול של טלי קרק המגלמת-מספרת את הנער, וליתר דיוק את מה שעובר עליו.

משפט אחר משפט טלי קרק מטעינה את עצמה בתחושות שיזהר ממולל בדייקנות רבה, והטעינה הזאת מוצאת את ביטויה במגוון הצלילים שהיא מוצאת בגרונה, בשפת הגוף והתנועה, ואין אף רגע שבו היא איננה שם, בתוך הנער ומחוצה לו, בין גלים מלטפים, בין גלים גועשים.

כאשר קרק מגיעה אל שיאה של האימה, כאשר היא בין שמים לארץ קשורה בזרועותיה, ברגל אחת ובחגורה, העיוות המתרחש נגד עיני הצופים אינו יכול שלא לכווץ חדרי בטן. ואם זה היה שיא, מיד אחריו בא השיא האחר שלה – תחושת המוות, תיאורו, וההתעוררות מהסיט אל מציאות של ישועה. בכל אלה טלי קרק היא שחקנית ענקית.

את היצירה הבימתית הזאת, כפי שרות קנר מגדירה בצדק רב את ערב התיאטרון המיוחד הזה, צריך לראות כדי להאמין שזה אפשרי. וכדאי לראות כי זאת חוויה אמיתית ונדירה.

[לפרטים נוספים](#)

[רות קנר חוזרת לס. יזהר](#)